

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(назва факультету/підрозділу)

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

(назва кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ

вибіркова

(обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)

мова навчання українська

Рекомендовано кафедрою соціальних і
гуманітарних дисциплін
на 2023 – 2024 навчальний рік.
Протокол від 29 серпня 2023 року
№ 1

Силабус розроблений відповідно до робочої програми навчальної
дисципліни «Філософія і методологія науки»

2023 рік

Анотація

Курс є введенням у проблематику філософії і методології науки. Наука розглядається як сфера людської духовної діяльності, спрямованої на здобуття, обґрунтування та систематизацію інтерсуб'єктивного знання про світ. Відповідно до такого підходу в межах курсу «Філософія і методологія науки» наука вивчається в широкому соціокультурному контексті і в її історичному розвитку. У цьому полягає його навчальна задача. Увага приділяється як виникненню переднауки у традиційних суспільствах, так і становленню класичної науки Нового часу, а також розгляду «великої науки» як феномена сучасної цивілізації.

Навчальна дисципліна «Філософія і методологія науки» розрахована на здобувачів вищої освіти, які навчаються за програмою підготовки магістра. Вона спрямована на створення теоретичного підґрунтя для світоглядної орієнтації здобувачів та є принципово значущою для морального та естетичного розвитку молоді.

Інформація про викладача

Загальна інформація	Каріков Сергій Анатолійович, доцент кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін соціально-психологічного факультету, доктор історичних наук, професор.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 416. Робочий номер телефону - 057-707-34-78.
E-mail	sigd@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	- реформація і лютеранська конфесіоналізація в Німеччині раннього нового часу; - культура епохи Відродження.
Професійні здібності	- професійні знання і досвід теоретичної діяльності у сфері гуманітарних наук; - значний досвід проведення навчальних занять у вищій школі.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	https://bit.ly/3A0AjnP https://bit.ly/2ZztH3l
Загальна інформація	Хорошев Олександр Миколайович, доцент кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін соціально-психологічного факультету, кандидат історичних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 434. Робочий номер телефону – 707-34-78
E-mail	khan61@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	- історія молодіжного руху України; - гуманітаризація освіти як чинник формування

	світоглядної культури молоді; - дослідження організаційних принципів діяльності добровільних організацій в кінці XIX – початку XX століть.
Професійні здібності	- професійні знання і значний досвід роботи в студентських аудиторіях в процесі вивчення гуманітарних дисциплін;
Наукова діяльність за освітнім компонентом	http://surl.li/lehih http://surl.li/lehkv http://surl.li/lehlc

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни «Філософія і методологія науки» проводяться згідно з затвердженим розкладом. Електронний варіант розкладу розміщено на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щопонеділка з 16.00 до 17.00 в кабінеті № 416. В разі додаткової потреби здобувача вищої освіти в консультації її час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: дана навчальна дисципліна належить до вибіркової дисципліни, і призначена для придбання у здобувачів вищої освіти (далі - здобувачів) здатності структурувати знання, готовності до рішення складних і проблемних питань, розвитку здатності орієнтуватись у категоріальному апараті науки, здатності формувати стратегію власного теоретичного досвіду, визначати його предмет, цілі й задачі, в оволодінні дослідницькими навичками.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	очна (денна)
Статус дисципліни	<i>вибіркова</i>
Рік підготовки	2023-2024 - й
Семестр	2 - й
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	90
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	18

- практичні заняття (годин)	-
- семінарські заняття (годин)	22
- лабораторні заняття (годин)	-
- курсовий проект (робота) (годин)	-
- інші види занять (годин)	-
- самостійна робота (годин)	50
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	диференційний залік

Передумови для вивчення дисципліни

Для якісного вивчення навчальної дисципліни «Філософія і методологія науки» є успішне вивчення предметів гуманітарного спрямування під час навчання у школі, а також отримати знання наступних дисциплін: «Філософія», «Історія та культура України».

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Філософія і методологія науки» повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Дисциплінарні результати навчання	аббревіатура
Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки для розв'язання наукових і прикладних задач у сфері екологічної безпеки	ДРН01
Розробляти і реалізовувати проекти у сфері екологічної безпеки з урахуванням цілей, обмежень, а також технічних, соціальних, економічних, правових і етичних аспектів.	ДРН02

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Очікувані компетентності з дисципліни	аббревіатура
Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки для розв'язання наукових і прикладних задач у сфері екологічної безпеки	ОКД 01
Розробляти і реалізовувати проекти у сфері екологічної безпеки з урахуванням цілей, обмежень, а також технічних, соціальних, економічних, правових і етичних аспектів.	ОКД02

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. ФІЛОСОФІЯ НАУКИ.

Тема 1.1. Предмет і головні концепції філософії і методології науки

Наука, її сутність та генеза. Три аспекти буття науки: наука як генерація нового знання, наука як соціальний інститут, наука як особлива сфера культури. Проблема істини, її концепції, значення для філософії науки. Предмет та сутність філософії і методології науки. Взаємозв'язки філософії і методології науки з іншими дисциплінами. Епістемологія і гносеологія, їх співвідношення. Логіко-епістемологічний підхід до дослідження науки. Позитивістська традиція філософії і методології науки. Класичний позитивізм, емпіріокритицизм, логічний позитивізм. Соціологічний і культурологічний підходи до дослідження розвитку науки. Проблема інтерналізму в розумінні механізмів наукової діяльності.

Тема 1.2. Виникнення й історичний розвиток науки

Переднаука і наука. Переднаука як феномен традиційних культур. Культура античного поліса і становлення перших форм теоретичної науки. Виникнення логічних норм наукового мислення і професійних організацій науки в середньовічних університетах. Формування науки як професійної діяльності. Товариства експериментаторів і Академії наук. Становлення дослідної науки в новоевропейській культурі, її світоглядна роль. Соціокультурні передумови виникнення експериментального методу. Виникнення дисциплінарно-організованої науки, технологічне застосування науки. Місце науки в культурі техногенної цивілізації.

Тема 1.3. Специфіка наукового пізнання

Категоріальні та методологічні засади наукового світобачення інформаційно-технічного соціуму. Наукове пізнання і його роль в сучасному соціальному житті. Відношення науки до інших форм пізнання світу (художнього, філософського, буденного пізнання). Наука як об'єктивне та наочне знання. Наука як знання про можливі світи практичної діяльності. Універсальність наукового пізнання і його межі. Особливості суб'єкта наукової діяльності. Внутрішньо-наукові й соціальні цінності та цілі.

Тема 1.4. Структура наукового знання. Класифікація наук

Наукове знання як складна система, що розвивається. Принципи розвитку науки. Ідеали і норми наукового дослідження. Система ідеалів і норм як схема методу діяльності. Наукова картина світу. Історичні форми наукової картини світу. Функції наукової картини світу. Філософські засади науки. Роль філософських ідей і принципів в обґрунтуванні наукового знання. Структури теоретичного знання. Поняття наукового факту, його специфіка. Процедури формування наукового факту. Проблемні ситуації в

науці. Переростання окремих завдань у наукові проблеми. Первинні теоретичні моделі і закони. Становлення розвиненої наукової теорії. Класифікація наук: сутність і головні підходи. Проблема міждисциплінарності наукового знання. МК-1

МОДУЛЬ 2. МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ.

Тема 2.1. Головні рівні і методи наукового дослідження

Поняття методу. Специфіка методів наукового знання. Науковий метод і наукова теорія. Методологія науки: сутність і значення. Методологія наукового дослідження як основа пізнання. Науковий пошук і його основні етапи. Емпіричний і теоретичний рівні науки. Поняття про науковий метод. Загальнологічні і наукові методи. Теоретичні й емпіричні методи. Спостереження й експеримент. Дані спостереження як тип емпіричного знання. Специфіка експериментальних методів. Вимірювання і опис, їх значення. Теоретичні моделі як елемент внутрішньої організації теорії. Обмеженість гіпотетико-дедуктивної концепції теоретичних знань. Розгортання теорії як процес вирішення наукових завдань.

Тема 2.2. Динаміка наукового прогресу

Історична мінливість механізмів породження наукового знання. Взаємодія науки і досвіду як початковий етап становлення нової дисципліни. Методологічний монізм Нового часу. Індуктивна модель наукового пізнання Ф. Бекона. Дедуктивна модель наукового пізнання Р. Декарта. Методологічний плюралізм новітньої епохи: індуктивізм, конвенціоналізм, фальсфікаціонізм, методологія науково-дослідних програм. Концепції К. Гемпеля, Р. Карнапа, П. Дюгема, У. Куайна, К. Поппера, І. Лакатоса, Т. Куна, П. Фейєрабенда, С. Тулміна.

Тема 2.3. Наукові традиції і наукові революції. Типи наукової раціональності

Структура наукової традиції. Поняття наукової парадигми. Дисциплінарна матриця, її компоненти. Взаємодія традицій і виникнення нового знання. Наукові революції як пере засад науки. Проблеми типології наукових революцій. Соціокультурні передумови глобальних наукових революцій. Глобальні наукові революції і типи наукової раціональності. Історична зміна типів раціональності: класична, некласична, постнекласична наука. Головні характеристики сучасної постнекласичної науки. Зв'язок дисциплінарних і проблемно-орієнтованих досліджень. Новітні стратегії наукового пошуку. Зближення ідеалів природничо-наукового і соціально-гуманітарного пізнання. Осмислення зв'язків соціальних і внутрішньо-наукових цінностей як умова сучасного розвитку науки.

Тема 2.4. Наука у сучасному світі: стан і перспективи розвитку

Головні підходи до визначення соціального інституту науки. Інституційні цінності і норми науки. Наукові співтовариства, історичні типи наукових («республіка учених» XVII ст.; наукові співтовариства епохи дисциплінарно-організованої науки; формування міждисциплінарних співтовариств сучасної науки). Наукові напрями. Наукові школи. Наука й освіта, підготовка наукових кадрів. Історичний розвиток способів трансляції наукових знань. Наука і економіка. Наука і політична влада. Проблема державного регулювання науки. Морально-етичні аспекти розвитку науки. Поняття наукового етосу, його компоненти. Розширення етосу науки. Сучасні етичні проблеми науки. Сцієнтизм і антисцієнтизм. Пошук нового типу цивілізаційного розвитку і сучасна наука. МК-2

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів та тем	Кількість годин за очною (денною) формою навчання						
	усього	у тому числі					
		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	Поточний контроль
2- й семестр							
Модуль 1 Модуль 1 Філософія науки							
Тема 1.1. Предмет і головні концепції філософії і методології науки	10	2	2			6	
Тема 1.2. Виникнення й історичний розвиток науки	12	2	4			6	
Тема 1.3 Специфіка наукового пізнання	10	2	2			6	
Тема 1.4. Структура наукового знання. Класифікація наук	11	2	4			5	
Підсумкова модульна	2					2	

(контрольна) робота							
Разом за модулем 1	45	8	12			25	
2 - й семестр							
Модуль 2. Методологія науки							
Тема 2.1. Головні рівні і методи наукового дослідження	12	4	2			6	
Тема 2.2. Динаміка наукового прогресу	10	2	2			6	
Тема 2.3. Наукові традиції і наукові революції. Типи наукової раціональності	10	2	2			6	
Тема 2.4. Наука у сучасному світі: стан і перспективи розвитку	11	2	4			5	
Підсумкова модульна (контрольна) робота	2					2	
Разом за модулем 2	45	10	10			25	
Разом	90	18	22			50	

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
1.1	Предмет і головні концепції філософії і методології науки	2
1.2	Виникнення й історичний розвиток науки	4
1.3	Специфіка наукового пізнання	2
1.4	Структура наукового знання. Класифікація наук	4
Модуль 2		
2.1	Головні рівні і методи наукового дослідження	2
2.2	Динаміка наукового прогресу	2

2.3	Наукові традиції і наукові революції. Типи наукової раціональності	2
2.4	Наука у сучасному світі: стан і перспективи розвитку	4
	Разом	22

Теми практичних занять (не передбачено)

Теми лабораторних занять (не передбачено)

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань (за наявності)

З навчальної дисципліни «Філософія і методологія науки» у якості виконання індивідуальних завдань для здобувачів вищої освіти запропоновано виконання рефератів. Тематика рефератів повинна мати гуманітарно-просвітницьку спрямованість. Окрім нижче запропонованих для написання тем здобувач може обрати власну, вільну тему. Відпрацьоване індивідуальне завдання є елементом допуску до здавання підсумкового контролю за навчальну дисципліну та відноситься до категорії відпрацьованих звітних матеріалів навчання за даною навчальною дисципліною. Реферат відпрацьовується кожним здобувачем вищої освіти відповідно до вказівок стосовно написання рефератів.

Орієнтовна тематика рефератів

1. Специфіка філософії і науки як форм культури.
2. Механістичний підхід до науки: сутність і характерні риси.
3. Позитивістська традиція інтерпретації науки.
4. Теоретичні моделі виникнення науки, їх специфіка.
5. Особливості пізнання у Стародавньому світі.
6. Освіта і знання у Середні віки.
7. Становлення науки як соціального інституту в Новий час.
8. Головні види людського пізнання, їх особливості.
9. Специфіка наукового пізнання.
10. Суб'єкт і об'єкт наукового пізнання.
11. Проблема побудови наукової картини світу.
12. Функції науки в сучасному суспільстві.
13. Взаємодія різних наук, їх специфіка.
14. Класифікації видів наукового знання.
15. Міждисциплінарні наукові дослідження в сучасну епоху.
16. Проблеми побудови наукової теорії.
17. Основні етапи наукового пізнання: факт, проблема, гіпотеза, теорія.
18. Методологія наукового дослідження: поняття, сутність, значення у пізнанні.
19. Взаємозв'язок емпіричного та теоретичного рівнів знання.
20. Спостереження як метод наукового пізнання, його специфіка і

різновиди.

21. Експеримент як метод наукового дослідження в Новий час та в сучасну епоху.
22. Головні теоретичні методи дослідження у сучасній науці.
23. Емпіризм Ф. Бекона та раціоналізм Р. Декарта в науковому пізнанні Нового часу.
24. К. Поппер і методологія фальсифікаціонізму.
25. І. Лакатос і методологія науково-дослідних програм.
26. П. Фейєрабенд і концепція методологічного анархізму.
27. Наукова традиція і наукова новація.
28. Трактатування наукової революції у працях Т. Куна.
29. Класичний тип науки: наукові програми, їх зміст і значення.
30. Становлення неklasичного типу науки.
31. Постнеklasичний тип науки як феномен сучасності.
32. Етос науки: поняття, зміст і значення.
33. Наукове співтовариство: зміст і основні види.
34. Головні етапи становлення наукового співтовариства.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується **в таких формах**: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання під час вивчення навчальної дисципліни «Філософія і методологія науки» є:

- доповіді на семінарських заняттях (презентаційні матеріали, тексти доповідей та виступів);
- виконання рефератів;
- диференційований залік.

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Форми поточного та підсумкового контролю, які застосовуються під час вивчення навчальної дисципліни «Філософія і методологія науки»:

Вхідний контроль – застосовується на початку вивчення навчальної дисципліни з метою визначення початкового рівня підготовки тих, хто навчається.

Поточний контроль засвоєння вивченого матеріалу здійснюється на кожному семінарському занятті шляхом проведення усного опитування. Він призначений для перевірки якості засвоєння попередньо викладеного навчального матеріалу, стимулювання навчальної роботи здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль може проводитися наступними способами:

– усне опитування – застосовується під час проведення усіх видів навчальних занять з метою визначення рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу попереднього заняття;

– письмовий експрес-контроль – проводиться з метою перевірки рівня знань здобувачів вищої освіти за попереднє (декілька попередніх) занять.

Модульний контроль є компонентом поточного контролю і здійснюється у формі виконання здобувачами вищої освіти модульного контрольного завдання. Під час вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» проводиться два модульних контролю.

Підсумкова оцінка за вивчений модуль визначається як сума поточних оцінок (балів) за вивченим модулем. Оцінювання кожного модуля необхідно проводити таким чином, щоб звітність за результатами засвоєння модуля була як за обов'язкові види робіт так і за допоміжні завдання (активність та успішність здобувачів вищої освіти під час проведення семінарів, відпрацювання рефератів, доповідей, презентацій тощо).

Підсумкова семестрова оцінка визначається за результатами отриманих модульних оцінок на диференційованому заліку.

З навчальної дисципліни «Філософія і методологія науки» підсумковою формою контролю є диференційований залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є:

- диференційований залік

Види навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль			
Модуль 1	лекції	4	4
	семінарські заняття	6	30
	за результатами виконання контрольних	1	10

	(модульних) робіт			
Разом за модуль 1				44
Модуль 2	лекції	5	1	5
	семінарські заняття	5	5	25
	за результатами виконання контрольних (модульних) робіт	1	10	10
Разом за модуль 2				40
Разом за поточний контроль				84
II. Індивідуальні завдання				16
III. Підсумковий контроль диференційований залік				
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

Поточний контроль.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на лекційному занятті (оцінюється від 0 до 1 балу):

1 бал – здобувач володіє навчальним матеріалом, орієнтується в конкретній темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

0 балів – здобувач не орієнтується в обговорюваній тематиці, не знаходить відповіді на проблемні питання (за змістом лекції), у висловлюваннях щодо окремих положень припускається суттєвих помилок.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка його подання, культура мовлення, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу).

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарському занятті:

За модулем 1 та 2:

5-4 бали – здобувач вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, відмінно орієнтується в конкретній темі та висловлює свої думки з наукової точки зору, пропонує власне вирішення проблеми;

3,9-3 балів – здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, орієнтується в конкретній темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

2,9-2 балів – здобувач частково володіє навчальним матеріалом та може окреслити деякі аспекти визначеної теми;

1,9-0 балів – здобувач не знає відповіді на поставлені питання або поверхово розкриває лише окремі положення, допускаючи при цьому суттєвих помилок.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення завершального семінарського заняття в межах окремого модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з двох-трьох питань. Розв'язання повинно містити: загальну характеристику проблеми та її актуальність, аналіз існуючих в науковій літературі точок зору з проблеми що вивчається, основні факти та їх тлумачення, місце та історичне значення даної проблеми в історії України.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні модульних контрольних робіт (оцінюється від 0 до 10 балів):

10 балів – вірно розкриті всі завдання з дотриманням всіх вимог до виконання;

7 балів – вірно розкриті всі завдання, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

4 балів – вірно розкриті всі завдання, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені помилки у відповіді;

3 балів – розкрито більшу частину завдань;

1-2 бали – розкрито лише декілька завдань;

0 балів – відповідь відсутня.

Індивідуальні завдання.

Виконання індивідуального завдання є однією з форм роботи здобувача, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Здобувач вищої освіти має право обрати за темами кожного модулю окреме індивідуальне завдання та самостійно виконати поглиблене теоретичне дослідження. Результати дослідження оформити звітом у формі есе, реферату або презентації.

Критерії оцінювання індивідуального завдання здобувачів:

За модулем 1 та 2:

16 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;

12 балів – обсяг виконаних завдань становить від 80% до 89% від загального обсягу;

8 балів – здобувач виконав лише від 70% до 79% від загального обсягу;

6 балів – виконана частина роботи складає від 40% до 69% від загального обсягу;

4 бали – складає від 20% до 39% від загального обсягу;

2 бали – обсяг виконаних завдань складає від 10% до 19% від загального обсягу;

1 бал – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу;

0 балів – завдання передбачене на індивідуальну самостійну роботу здобувачем не виконане.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньопредметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), уміння публічно чи письмово представити звітний матеріал.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль оцінювання знань здобувачів проводиться у формі диференційованого заліку.

Підсумкова оцінка визначається за результатами отриманих модульних оцінок на останньому семінарському занятті.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Сумлінне дотримання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

2. Активна участь в обговоренні навчальних питань, змістовна підготовка до семінарських занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання індивідуальних завдань (рефератів), які є елементом допуску до екзамену.

3. Під час заняття мобільними телефонами дозволяється користуватися виключно з дозволу керівника заняття для або пошуку відповідного матеріалу.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача та вести власний облік цих балів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Освітньо-професійна програма вищої освіти «Екологічна безпека» за спеціальністю 101 «Екологія» галузі знань 10 «Природничі науки» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, 2023.
2. Каріков С.А. Філософія і методологія науки. Курс лекцій. - Х., 2013.
3. Каріков С.А. До проблеми викладання філософії студентам-іноземцям // Проблеми і перспективи мовної підготовки студентів. - Х., 2017.
4. Каріков С.А. Особливості викладання навчальної дисципліни «Філософія і методологія науки» при підготовці здобувачів магістерського рівня вищої освіти // Актуальні проблеми сучасної філології та методики викладання мов у вишах. - Х., 2018.
5. Ратніков В.С., Макаров З.Ю. Історія та філософія науки. Хрестоматія. - Вінниця, 2009.
6. Звиглянич В.А. Наукові знання як культурно-історичний процес. - К., 1989.
7. Кримський С.Б. Наукове знання і принципи його трансформації. - К., 1974.
8. Методологічна свідомість в сучасній науці. - К., 1989.
9. Наукова картина світу. Логіко-гносеологічні аспекти. - К., 1983.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.mon.gov.ua>. - Офіційний сайт «Міністерство освіти і науки України»
2. <http://www.osvita.org.ua> - Освітній портал
3. nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
4. korolenko.kharkov.com. – Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка
5. ScienceDirect Freedom Collection – Повнотекстова база даних видавничої корпорації Elsevier
6. SciVerse Scopus – Реферативна база даних та наукометрична платформа видавничої корпорації Elsevier
7. www.liga.net – Комплексна система інформаційно-правового забезпечення.

Розробник:

Сергій КАРИКОВ

Олександр ХОРОШЕВ